

Mikkel Bolstad Dæhli

Demokratisering i Kina

Vil den økonomiske veksten ha reelle politiske konsekvenser?

Masteroppgave i samfunnsøkonomi
Trondheim, juni 2016

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse
Institutt for samfunnsøkonomi

Forord

Denne oppgaven er skrevet som en avslutning på en mastergrad i samfunnsøkonomi ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Veilederen har vært Ragnar Torvik.

Jeg vil rette en takk til alle som har bidratt med innspill og støtte underveis i arbeidet. Jeg vil spesielt takke min veileder Ragnar Torvik som har kommet med gode råd og innspill underveis, samt Yikai Wang for å ha tatt seg tid til å diskutere oppgaven.

Til slutt vil jeg takke Ingrid. Uten deg hadde jeg antagelig vært ferdig mye tidligere, men det hadde samtidig vært et langt kjedeligere semester.

Eventuelle feil er mine egne.

Trondheim, 30. mai 2016

Mikkel Bolstad Dæhli

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
1.1 Bakgrunn	1
1.2 Disposisjon	2
1.3 Litteraturoversikt	3
1.3.1. Demokratiseringsteori	3
1.3.2. Middekklassens rolle	5
1.4 Oppsummering av litteratur	7
Forutsetninger for demokrati	9
2.1 Introduksjon	9
2.2 Lipsets modell	9
2.2.1. Industrialisering	10
2.2.2. Urbanisering	10
2.2.3. Utdanning	11
2.2.4. Økonomi	11
2.3 Argumenter for og imot	12
2.3.1 Huntington: Støttende	13
2.3.2 Przeworski: Kritisk	15
2.3.3 Acemoglu: Kritisk	16
2.4 Delkonklusjon	17
Middekklassens rolle	19
3.1 Introduksjon	19
3.2 Acemoglu og Robinsons modell	19
3.2.1 Delvis demokrati	21
3.2.2 Fra delvis til fullkomment demokrati	25
3.3 Yikai Wang og middekklassens-fellen	29
3.4 Situasjonen i Kina	31
3.3.1 Lønnsforskjell mellom privat og statlig sektor	32
3.3.2. Middekklassens støtte til myndighetene	33
3.3.3. Synkende grad av privatisering	35
3.3.4 Kapitalmarkedet mellom statlig og privat sektor	36
3.5 Acemoglu og Robinsons modell benyttet på Kina	38
3.2.1 Middekklassen - en revolusjonstrussel?	40
4. Konklusjon	44
5. Litteraturliste	46

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Siden Deng Xiaoping innførte økonomiske reformer i Kina i 1978 har Kina som nasjon opplevd en vanvittig økonomisk vekst. I 1978 var Kina et av de fattigste landene i verden. Brutto nasjonalprodukt per innbygger var bare 2,5% av hva det var i USA, og 10% av hva det var i Brasil. Siden den gang har Kina hatt en gjennomsnittlig årlig økonomisk vekst på 8%. Som et resultat av dette er Kinas BNP per capita nå 20% av hva det er i USA, og på omtrent samme nivå som i Brasil.¹ Denne veksten er ekstra bemerkelsesverdig når man kombinerer det med det faktum at Kinas befolkning utgjør nesten 20% av verdensbefolkningen.

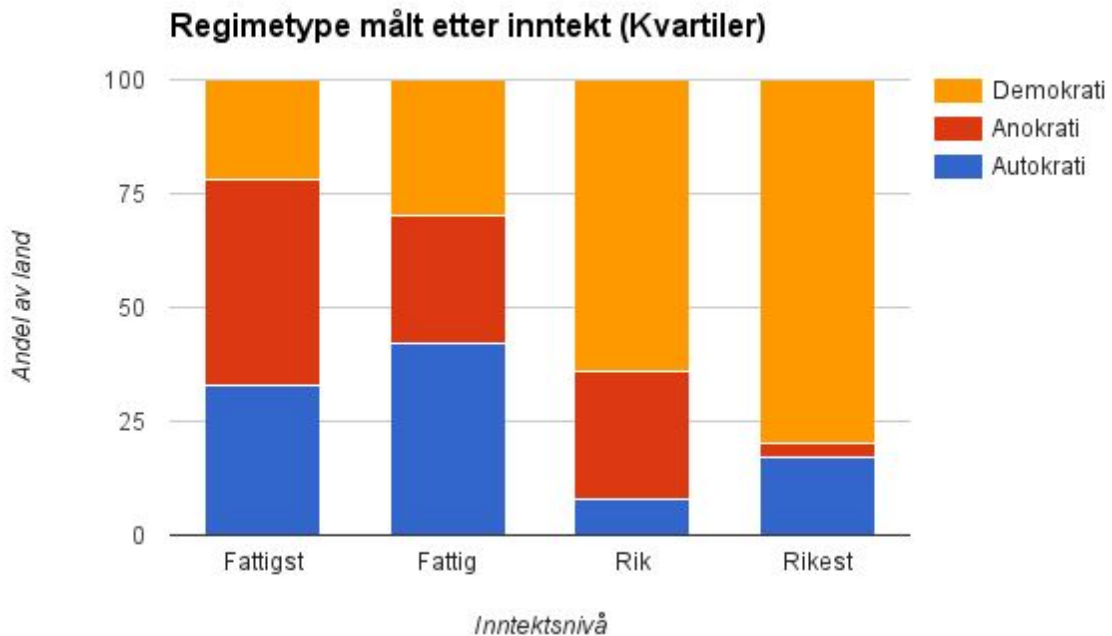
Økonomisk sett har Kinas utvikling de siste snaue 40 årene vært en gedigen suksesshistorie. Likevel vil mange her i Norge si at Kina stiller i en helt annen klasse enn det man i denne delen av verden definerer som vellykkede og utviklede land. I 2010 ble Liu Xiaobo tildelt Nobels fredspris. Xiaobo satt allerede da fengslet for å ha signert et politisk manifest for økt demokrati i Kina, noe han fremdeles gjør i dag. Kinas reaksjon på pristildelingen var å innføre en umiddelbar politisk boikott mot Norge, en reaksjon som står uten sidestykke i prisens historie.² Reaksjonen kom som et sjokk for mange i Norge. Det var ingen hemmelighet at Kina fortsatt ble styrt som et oligarki av kommunistpartiet, men dette var et land som hadde opplevd og fortsatt opplevde en vanvittig økonomisk vekst. Landet hadde åpnet seg opp for resten av verden, og kommunistdelen av kommunistpartiet lå stort sett bare i navnet. Skulle ikke denne utvikling også føre med seg mer demokratiske holdninger?

---

¹ Understanding China's Growth: Past, Present, and Future, Xiaodong Zhu. 2012

² Kina vs Norge, Kjell Arild Nilse og Helge Øgrim. 2015

Figur 1: Regimetype målt etter inntekt³

Figur 1 viser hvordan forholdet er mellom brutto nasjonalprodukt per capita og styresett. Det fremkommer en klar trend som viser at demokrati er den desidert mest populære styreform i rike land, mens det blir mindre vanlig desto fattigere land man ser på. Dette forholdet er på ingen måte noen nyhet, og mye av forskningen på temaet tar utgangspunkt i nettopp dette.

En av de mest anerkjente teoriene er av sosiologen Seymour Martin Lipset.

Lipset presenterte i sin *Political Man* (1960) en moderniseringsteori der det er et sterkt bånd mellom sosioøkonomisk vekst og utviklingen av et reelt demokrati.⁴

Mye av forskningen som er gjort i ettertid er basert på Lipsets arbeid, og denne oppgaven vil først forsøke å svare på om Lipsets teori kan benyttes på situasjonen i Kina i dag. Deretter vil oppgaven forsøke å svare på spørsmålet: Vil Kinas økonomiske vekst etterhvert lede til en demokratiseringsprosess?

1.2 Disposisjon

Resten av oppgaven vil bygges opp på følgende måte:

³ Center for systemic peace, <http://www.systemicpeace.org/inscrdata.html>

⁴ Seymour Martin Lipset, *Political Man: The social bases of politics*, kapittel 2

Resten av kapittel 1 vil forsøke å gi en oversikt over den eksisterende litteraturen på området.

I kapittel 2 skal jeg se på hvilke forutsetninger som må være på plass før man kan demokratisere, og jeg vil fokusere særlig på Lipsets moderniseringsteori i dette kapitlet.

I kapittel 3 skal jeg fokusere på middelklassens rolle i en demokratiseringsprosess. Jeg presenterer en økonomisk modell av Acemoglu og Robinson som viser hvordan middelklassen kan være tungen på vektskålen som avgjør hvorvidt det demokratiseres eller ikke.

Deretter ser jeg på hvordan situasjonen er i Kina i dag, og presenterer hvordan en lønnspremium i statlig sektor kan spille en rolle. Videre modifierer jeg modellen til Acemoglu og Robinson til å inkludere denne lønnspremiumen.

I kapittel 4 vil oppgaven bli oppsummert og en konklusjon blir presentert.

1.3 Litteraturoversikt

1.3.1. Demokratiseringsteori

Det er skrevet mye om demokratiseringsteori opp gjennom årene. Lipsets modell bygger på antagelsen om at sosioøkonomisk vekst i tidligere demokratiseringsprosesser har ledet til store, liberale middelklasser, som igjen har presset gjennom demokratiske reformer.⁵

Samuel Huntington har sett på demokratisering mellom 1974 og 1990, og ser på effekten av modernisering på demokratisering. Huntington fokuserer særlig på Asia, mens Lipset hovedsaklig har brukt eksempler fra Europa og Latin-Amerika.⁶

Selv om teoriene har ulike utgangspunkt, er det ikke umulig at de begge kan si noe om effekten modernisering vil ha på en eventuell demokratiseringsprosess i Kina.

---

⁵ Seymour Martin Lipset, *Political Man: The social bases of politics, kapittel 2*

⁶ Samuel Huntington, *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century* (University of Oklahoma: Norman, 1992)

Lipsets moderniseringsteori trekker en korrelasjon mellom sosioøkonomisk vekst, fremveksten av en liberal middelklasse, og demokratisk styresett. Ved å studere land med og uten demokrati i Europa og Latin-Amerika, finner Lipset forutsetninger for demokratisering via modernisering.⁷ Lipset hevder at i typiske demokratier finner man en sterk økonomi, effektivt landbruk, høyt nivå av industrialisering, og en stor middelklasse med høy kjøpekraft. I land uten demokrati finner man derimot ofte svakere økonomi, ineffektivt landbruk, mindre grad av industrialisering, og en liten middelklasse med mindre kjøpekraft. En annen som har forsket på middelklassens rolle i demokratiseringsprosessen er Barrington Moore. Moore benytter en mer strukturell teori, der han vektlegger strukturelle endringer i maktbalansen og effekten dette har på demokratisering. I sin bok *Social Origins of Dictatorship and Democracy: Lord and Peasant in the Making of the Modern World* presenterer han tre veier til modernisering av samfunn. Den første er borgerlig revolusjon, som det man opplevde i Storbritania, USA og Frankrike i sin tid. Den andre er en revolusjon fra toppen av maktpyramiden, som de man hadde i Preussen, Tyskland og Japan. Den tredje og siste er et opprør fra bøndene, som tidligere observert i Kina og Russland.

Moorens viktigste faktorer er den økonomiske situasjonen til adelen, den relative styrken og organiseringen av de borgelige, samt tilstanden til bondeklassen.

Disse faktorene brukes for å analysere fem vilkår for demokratisk utvikling.⁸

Det første vilkåret er "utviklingen av en balanse for å unngå et for sterkt kongehus eller for selvstendig adel". Det andre er "en tilnærming mot kommersielt landbruk, enten fra adelen eller fra bondeklassen." De tredje og fjerde er "svækkelse av den etablerte adelen, og forebyggelsen av en borgelig-adelig koalisjon mot bonde- og arbeiderklassen."

Det siste vilkåret er "et revolusjonært brudd med fortiden." Disse faktorene er med å bestemme middelklassens lojalitet mot enten eliten eller folket.

---

⁷ Seymour Martin Lipset, *Political Man: The social bases of politics*, kapittel 2

⁸ Barrington Moore, Jr., *Social Origins of Dictatorship and Democracy: Lord and Peasant in the Making of the Modern World* (Boston: Beacon Press, 1966), 428-429.

Samuel Huntington har i sin *The third wave* fremmet tre forklaringer for hvordan økonomisk vekst danner grunnlaget for demokratisering mellom 1974 og 1990.⁹ I følge Huntington startet den tredje bølgen med demokratisering med Portugal i 1974. Han argumenterer for at denne tredje bølgen ble drevet frem av tre faktorer. Den ene var stigende oljepriser, som la press på regimer som førte en marxistisk/leninistisk politikk. Den andre var at land som promoterte demokratisk styresett opplevde stor økonomisk vekst, og dermed fikk mer politisk spillerom også internasjonalt. Den tredje faktoren var at sterk økonomisk vekst i autoritære regimer bidro til å destabilisere regimene, og tvang eliten til å enten liberalisere eller undertrykke de som ønsket reformer.

På den andre siden er det andre teorier som argumenterer for at en voksende middelklasse har den motsatte effekten, og at det i stedet styrker et sittende regime. En av de som argumenterer for dette er Adam Przeworski. Przeworski har sett på Lipsets moderniseringsteori, og mener at "rask økonomisk vekst ikke destabiliserer hverken demokratier eller mer autoritære regimer."¹⁰

Motstandere av moderniseringsteori konsentrerer seg gjerne om land som befinner seg i begynnelsen av en industrialiserings- og moderniseringsprosess, noe en kan argumentere for at Kina gjør. I disse tilfellene er det ikke unaturlig for en nyskapt middelklasse å heller støtte eliten enn folket.

En annen som har sett på dette er Yikai Wang, som har sett på effekten av en lønnspremium hos ansatte i statlig eide selskaper.¹¹ I følge han er økonomisk utbytte langt viktigere enn ideologi når politiske holdninger skal formes. Dette er et syn som går igjen blant mange samfunnsøkonomer som har forsket på temaet, og det er ikke unaturlig å tro at det har sammenheng med at det er langt greiere fra en økonoms standpunkt å modellere økonomiske preferanser, fremfor noe så lite håndfast som ideologi.

---

⁹ Samuel Huntington, *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century* (University of Oklahoma: Norman, 1992)

¹⁰ Adam Przeworski, "What Makes Democracies Endure?" *Journal of Democracy*, 7, no. 1 (Jan 1996): 42.

¹¹ "Will China Escape the Middle Income Trap? A Politico-economic Theory of Growth and State Capitalism"

1.3.2. Middelklassens rolle

Man kan dele synet på implikasjonene av en voksende kinesisk middelklasse inn i tre perspektiver. Det første hevder at den sosioøkonomiske veksten i Kina transformerer en i dag konservativ kinesisk middelklasse til å bli mer liberal og dermed fremmer demokratisering. Det andre anerkjenner omfattende demokratiske holdninger blant kinesere, men finner ikke noe som tyder på en liberalisering av den kinesiske middelklassen enda. Det tredje perspektivet ser tegn på en økende og mer liberal kinesisk middelklasse, men er ikke optimistisk med tanke på en demokratiseringsprosess på kort sikt.

Det første perspektivet er representert av David Zweig, som i undersøkelser har gjort funn som viser at demokratiske holdninger er utbredt i Kina¹². Det er dog en klar svakhet ved undersøkelsen at den kun fokuserer på befolkningen i rurale strøk, mens den voksende middelklassen er antatt å hovedsaklig være bosatt i byene. Disse funnene er noe av det Bruce Gilley bygger sin spådom om en nært kommende kinesisk demokratiseringsprosess i sin populærvitenskapelige bok *China's democratic future*.¹³

Det andre perspektivet er blant annet representert ved Przeworski og Minxin Pei, og anerkjenner utbredte demokratiske holdninger blant kinesere, men ser foreløpig ikke tegn på en raskt voksende liberal middelklasse.¹⁴ Lipset har selv kommentert demonstrasjonene på den Den himmelske freds plass i 1989 og sagt "selv om etterspørselen for demokrati har vært en sterk kraft gjennom hele 1900-tallet, har selv de som har etterspurt demokrati generelt lagt mer vekt på samhold mellom stat og samfunn, effektivt styresett, og antibyråkrati, heller enn på vilkår for demokratisk styre som institusjonalisering, prosedyrer, lover, fordeling av makt, og vilje til å finne kompromisser."¹⁵

---

¹² David Zweig, *Democratic Values, Political Structures, and Alternative Politics in Greater China* (Washington D.C.: United States Institute of Peace, 2002), 39.

¹³ Bruce Gilley, *China's Democratic Future* (New York: Columbia, 2004), 243.

¹⁴ Minxin Pei, *China's Trapped Transition: The Limits of Developmental Autocracy* (Cambridge: Harvard University Press, 2006), 207.

¹⁵ Seymour Martin Lipset, *Democracy in Asia and Africa* (Washington D.C.: Congressional Quarterly Inc, 1998), 65.

Det er på sett og vis en motsigelse av Lipsets originale teori, og et slag for de som støtter det første perspektivet som i stor grad er basert på denne.

Det tredje perspektivet kobler ikke fremveksten av en middelklasse med liberalisering og demokratisering, men argumenterer heller for at den nye middelklassen vil støtte og bidra til å styrke det sittende regimet. I tillegg til Przeworski, har Bruce Dickson og Margaret Pearson skrevet omfattende om effekten en voksende kinesisk middelklasse vil ha. Både Dickson og Pearson har sett på denne nye gruppa med høy kjøpekraft, og i følge dem vil ikke denne nye eliten forsøke å presse frem noen reformer, men i stedet konsentrere seg om å maksimere egen nytte ved å holde seg på god fot med regimet.¹⁶

Begge forfatterne omtaler Lipsets moderniseringsteori, men mener altså at Kinas økonomiske vekst ikke automatisk vil lede til noen demokratisering.

Stilt ved siden av disse tre perspektivene har man en mer ren økonomisk tilnærming til problemet. Acemoglu, Robinson og Wang mener alle at det til syvende og sist er opp til hvorvidt middelklassen vil tjene eller tape penger på en eventuell demokratisering, noe som åpner for spillerom for de kinesiske myndighetene før en avgjørelse må tas.

1.4 Oppsummering av litteratur

For å oppsummere, gir litteraturoversikten et brukbart bilde som kan brukes til å evaluere hvorvidt økonomisk vekst og fremveksten av en kinesisk middelklasse vil kunne ha noe effekt på en eventuell demokratiseringsprosess. Den kinesiske middelklassen har vokst til omtrent 15 % av befolkningen.¹⁷ Dette er lite sammenlignet med mange utviklede land, men i et så folkerikt land som Kina tilsvarer det godt over 100 millioner mennesker.

---

¹⁶ Bruce Dickson, *Red Capitalists in China* (Cambridge: Cambridge Univ. Press, 2003), 169; Margret Pearson, Margaret M., *China's New Business Elite* (Berkeley: Univ. of California Press, 1997), 4.

¹⁷ Fra *The Economist* <http://www.economist.com/node/940833>

Kina er fremdeles et relativt lukket land, og gode statlige meningsmålinger er vanskelig å komme over. En annen utfordring er at mye av forskningen på demokratisering er gjort i Europa eller Latin-Amerika.

Kina, kanskje mer enn noe annet land i verden, har alltid valgt sin egen vei. De er fremdeles verdens mest folkerike land, og har historisk sett vært et maktsentrum. Det er dermed usikkert i hvor stor grad tidligere forskning lar seg anvende på Kinas situasjon.

Basert på litteraturen lar det seg ikke avgjøre om Lipsets teori er hverken rett eller gal, fordi de nødvendige forholdene vil variere enormt fra land til land, noe som gjør det vanskelig å kalle det eksakt vitenskap.

Forutsetninger for demokrati

2.1 Introduksjon

Siden begynnelsen på sivilisasjonen har mennesket lett etter den beste måten å organisere seg på. I dag er det relativt lite uenighet blant de lærde i vår del av verden om at demokrati er det beste svaret. Selv om heller ikke demokrati er uten utfordringer, har man ikke funnet noen bedre løsninger opp igjennom årene. Så hvorfor er ikke demokrati mer utbredt enn det er i dag? I følge den årlige rapporten til Freedom House var kun 106 av 195 undersøkte land demokratier, og av dem igjen var kun 55 omtalt som oppriktig frie.¹⁸

De siste årene har man kunnet observere flere arabiske land gå gjennom det mange mener var demokratiseringsforsøk. Når man ser tilbake i dag er resultatet at kun Tunisia kan kalle den arabiske våren en suksess. Hva gikk galt for de andre landene? Ting tyder uansett på at demokrati ikke er noe man kan innføre over natta, men at en rekke forutsetninger må oppfylles før man kan ta steget opp til et reelt demokrati.

2.2 Lipsets modell

Lipsets moderniseringsteori setter en rekke forutsetninger for demokratisering. Ved siden av den økonomiske situasjonen, er det også krav til industrialisering, urbanisering og utdanning.¹⁹

I denne seksjonen vil jeg se på hvordan Kina ligger an i disse kategoriene, og sammenligne situasjonen med land som tidligere har gått gjennom en demokratiseringsprosess. Dette vil gi et klarere bilde på hvorvidt Lipsets modell lar seg anvende på et land som Kina, mer enn 50 år etter at *Political man* ble gitt ut.

---

¹⁸ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2015#.V0WQ4L6ZtPY>

¹⁹ Lipset. *Political man*, s. 52

2.2.1. Industrialisering

Lipset definerte industrialisering ved andel av arbeidsstyrken som jobbet i landbrukssektoren.²⁰ Han delte land i Europa inn i kategoriene “mindre demokratisk” eller “mer demokratisk”, og landene i Sør-Amerika i “mer diktatorisk” eller “mindre diktatorisk”. I 1960, hadde “mer demokratiske” land i Europa sysselsatt 21% av arbeidsstyrken i landbrukssektoren, mens i “mindre demokratiske” europeiske land var andelen 41%.

I Sør-Amerika var andelen 52% for “mindre diktatoriske” land, og 67% for “mer diktatoriske” land. Lipset fant altså en klar korrelasjon mellom hans definisjon på industrialisering og styresett. Til sammenlikning er i dag 2,9% av EUs arbeidsstyrke sysselsatt i landbruksnæringen.²¹ I Sør-Amerikas største demokrati, Brasil, var andelen i 2011 på 15,7%.²²

Kina på sin side, sysselsatte i 2012 33,6 % av arbeidsstyrken sin i landbruksnæringen. I forhold til hva Lipset satte som forutsetninger for demokrati på 60-tallet, må Kina regnes som mindre industrialisert enn hva som var tilfellet for “mer demokratiske” land i Europa. Samtidig er de mer industrialisert enn det som var tilfelle for begge kategoriene i Sør-Amerika. Kina plasserer seg altså litt mellom to stoler når det kommer til industrialisering, men det er verdt å merke seg hvilken retning utviklingen går i: I 2005 var hele 49% av arbeidsstyrken sysselsatt i landbruksnæringen. Altså har de på kun 7 år gått fra å ha halve arbeidsstyrken bundet opp i landbruksnæringen, til kun en tredjedel i 2012.²³

2.2.2. Urbanisering

Lipsets andre forutsetning for demokratisering er urbanisering. Blant stabile europeiske demokratier i 1960, bodde 38% av befolkningen i urbane områder. Blant mindre demokratiske europeiske land var andelen 23%.

---

²⁰ Lipset. *Political man*, s. 52

²¹ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ee.html> fra 2014

²² <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/br.html> fra 2011

²³ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

I Sør-Amerika var andelen 26% for mindre diktatoriske stater, og 15% for mer diktatoriske stater.

Lipset mente dette viste et klart forhold mellom urbanisering og demokrati.

I Kina bor i dag 55,6% av befolkningen i urbane områder.²⁴ Dette plasserer Kina godt over hva som var tilfellet i både Europa og Sør-Amerika i 1960 når det kommer til urbanisering.

Det er likevel verdt å merke seg at man kan spore en global urbaniseringstrend, og i dag bor 53% av verdens befolkning i urbane områder.²⁵ Dette kan være et signal om at dette vilkåret ikke lenger er like signifikant som det var da Lipset først presenterte det.

2.2.3. Utdanning

Lipsets tredje forutsetning er utdanning, målt i andel av den voksne befolkningen som kan lese og skrive. I 1960 var denne andelen i “mer demokratiske” europeiske land på 96%, mens den var 85% i “mindre demokratiske” land.

I Sør-Amerika var tallene 74% for “mindre diktatoriske” land, og 46% for “mer diktatoriske” land. Lipset trakk fra dette slutningen at demokratiske land har bedre leseferdigheten i befolkningen enn udemokratiske land.

I Kina rapporteres det at 96,4% av den voksne befolkningen kan lese og skrive.²⁶ Kina oppfylder dermed Lipsets forutsetning for utdanning.

2.2.4. Økonomi

Den siste forutsetningen til Lipset er økonomi og økonomisk vekst. “Mer demokratiske” europeiske land i 1960 hadde et gjennomsnittlig brutto nasjonalprodukt per capita på \$695. “Mindre demokratiske” europeiske land hadde BNP per capita på \$308.

---

²⁴ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

²⁵ <http://data.worldbank.org/topic/urban-development>

²⁶ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

I Sør-Amerika var tallene \$171 for “mindre diktatoriske” land, og \$119 for “mer diktatoriske” land. Korrelasjonen er tydelig, selv om Lipset ikke gikk grundig inn i om velstand fremmer demokrati, eller om demokrati fremmer velstand. I Kina var brutto nasjonalprodukt per capita \$14 300 i 2015. Omregnet til dollarverdien i 1960 blir det \$1 777, altså langt høyere enn hva som var tilfellet for både for et gjennomsnittlig demokratisk og udemokratisk land i 1960.

En annen måte Lipset målte økonomisk utvikling på, var gjennom kjøpekraft og tilgang til utstyr og medier. Han fant der en klar trend hvor folk i mer demokratiske land i langt større grad hadde tilgang til telefoner, radioer og aviser.

Folks medievaner har endret seg drastisk siden 1960, sånn at en direkte sammenlikning neppe vil kunne fortelle så mye. En kan derimot se på tilgang til mobiltelefoner, hvor Kina i dag gjør det relativt godt. Det er registrert 0,96 mobilabonnementer per innbygger i Kina, mens i Norge er tallet 1,24.²⁷

En annen ting det kan være verdt å se på i dagens medielandskap er tilgang til internett.

Mens 77% av den europeiske befolkningen var internettbrukere i 2014, var andelen kun 46% i Kina samme år.²⁸

Det er et påfallende stort gap, og det blir enda mer signifikant når kinesiske myndigheter samtidig driver med omfattende sensurering av hva deres egen befolkning har tilgang til på internett.²⁹

Økonomi er et område der Kina skiller seg litt ut fra Lipsets modell. Når det kommer til BNP ligger landet allerede langt over det nivået man skulle tro var nødvendig for å suksessfullt gjennomføre en demokratisering. Men i Lipsets modell ligger også medietilgang under kategorien økonomi, og der ligger Kina langt etter. Det er vanskelig å sammenlikne direkte med Lipsets resultater i 1960 siden medieverdenen har endret seg fundamentalt siden den tid, men om man sammenlikner med demokratier i dag er det åpenbart at Kinas befolkning hemmes av dårlig tilgang til internett og sensur fra myndighetenes side.

---

²⁷ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/no.html>

²⁸ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ee.html>

²⁹ Internet Censorship in China: Where Does the Filtering Occur? Xueyang Xu, Z. Morley Mao, and J. Alex Halderman

2.3 Argumenter for og imot

Lipsets modell gir ingen åpenbar forklaring på hvordan Kina ligger an i en eventuell demokratiseringsprosess. I årene siden Lipset ga ut *Political Man* har det dukket opp studier som argumenterer både for og imot moderniseringsteorien hans. En av de som argumenterer for forholdet mellom økonomisk vekst og demokratisering, er Samuel Huntington, men sin "The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century".

På den andre siden finner man blant andre Adam Przeworski som argumenterer for at økonomisk vekst først og fremst fører til stabilitet, enten det er snakk om et demokrati eller et diktatur. Ellers har Daron Acemoglu sammen med Simon Johnson, James A. Robinson og Pierre Yared argumenter for at det ikke er kausalitet mellom økonomisk vekst og demokratisering ved hjelp av fixed effects og instrumentvariabler.

2.3.1 Huntington: Støttende

Samuel P. Huntington er mannen bak *The third wave: democratization in the late twentieth century*. Her presenterer Huntington tre bølger med demokratisering, og hva han mener er de utløsende årsakene bak.³⁰

Den første bølgen startet allerede på 1800-tallet med USA. For denne perioden benyttes relativt løse krav om hva som kan defineres som demokrati, og det holdt at minst 50% av den mannlige befolkningen hadde stemmerett. Etter den første bølgen fikk man en motreaksjon som startet med Mussolinis fascist-styre i Italia. Kun 4 av de 17 landene som innførte demokrati etter 1910 klarte å beholde styringsformen frem til andre verdenskrig.

Den andre demokratiseringsbølgen begynte under andre verdenskrig, drevet frem av de allierte seiersherrene. Riktignok møtte man igjen motstand, og mot

---

³⁰ Samuel P. Huntington, *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century*

slutten av 50-tallet så man at mange land valgte en retning med mer autoritært styresett.

Denne utviklingen varte frem til 1974, som var året Portugal gikk fra diktatur til å bli et demokrati. Dette startet den tredje demokratiseringsbølgen, og var frem til den ble avsluttet i 1990, den mest omfattende og globale av de tre periodene Huntington beskriver.

Lipsets *Political Man* omtales eksplisitt av Huntington, og de to teoriene må kunne sies å være kompatible. Huntington mente det "finnes en generell korrelasjon mellom økonomisk utvikling og demokrati, selv om størrelse eller mønster på økonomien i seg selv hverken er nødvendig eller tilstrekkelig alene til å tvinge frem demokratisering."³¹

For dagens situasjon i Kina er det den tredje bølgen som er mest interessant, og Huntington fremmer tre mulige forklaringer på hvordan økonomisk utvikling var med å fremme demokrati i perioden 1974 til 1990.

Den ene forklaringen var at økende oljepris i perioden svekket marxist-leninistiske regimer. Samtidig så man over hele verden at land med demokratisk styre oppnådde høyere økonomisk vekst. Dette var under den kalde krigen, og de fleste demokratiske land var gjerne tett knyttet til kapitalisme. Dette var i seg selv bedre egnet til økonomisk vekst enn hva som var tilfellet med det som den gang var diktaturenes mest populære økonomiske system, nemlig kommunisme. Den tredje og siste forklaringen var at høy økonomisk vekst bidro til å svekke autoritære regimer ettersom nettverkene i landene ble større og mer komplekse. Dette tvang regimene til enten å liberalisere systemet, eller undertrykke de som ønsket reform, og dermed fremprovosere mer motstand i befolkningen.

Huntington presenterte et bestemt spekter av BNP per capita som korrelerte med at land demokratiserte mellom 1974 og 1990.

I løpet av den tredje demokratiseringsbølgen var det totalt 31 land som enten ble demokratier eller liberaliserte kraftig.

Blant dem var det to som hadde BNP per capita under \$250 (Målt i 1960-dollar), mens elleve hadde BNP per capita mellom \$250 og \$1000. 16 land hadde BNP

---

³¹ Huntington, 59.

mellom \$1000 og \$3000, mens de to siste landene hadde BNP per capita høyere enn \$3000.

Fra dette ser vi at det ikke var de aller fattigste landene som utviklet seg til demokratier i denne perioden. I stedet var det først og fremst landene med middels lav eller middels inntekt som var tilbøyelige til å demokratiseres. Dette stemmer godt overens med Lipsets studie.

Kina har som kjent opplevd en vanvittig økonomisk vekst, men det er først i nyere tid at de har gått vekk fra å regnes som et fattig land. Kina måtte vente helt til 2006 før de kom seg over \$250 BNP per capita målt i 1960-dollar.³² Om man går tilbake til år 2000, var BNP per capita i Kina helt nede på \$165 målt i 1960-dollar, altså ekstremt lavt sammenlignet med de fleste landene som demokratiserte i Huntingtons tredje bølge.

Hva forteller dette oss om hvordan Kina passer inn i Huntingtons rammeverk? I dag er BNP per capita målt i 1960-dollar hele \$1777, altså godt innenfor spekteret Huntington beskrev. Betyr dette at Huntingtons teori ikke gjelder for Kina? Ikke nødvendigvis. Denne rikdommen er fremdeles veldig ny i et land som har levd i fattigdom i flere generasjoner. Det er ikke umulig at kineserne fremdeles venner seg til denne nye hverdagen, og at tankegangen og kulturen fremdeles henger et stykke etter den økonomiske utviklingen.

2.3.2 Przeworski: Kritisk

Selv om det ikke er lenge siden, har Kina gått gjennom perioden til Huntingtons tredje bølge uten å oppleve noen omfattende demokratiseringsprosess. De tre forklaringene hans om hvordan økonomisk utvikling fremmer demokratisering har enda ikke spilt noen avgjørende rolle for de kinesiske styresmaktene.

Økte oljepriser var ikke noen krise for Kina, som på den tiden ikke var spesielt industrialisert og hadde et beskjedent privat oljeforbruk.

---

³² Verdensbanken,
https://www.google.no/publicdata/explore?ds=d5bnccppjof8f9_&met_y=ny_gdp_pcap_cd&idim=country:CHN:IND&hl=en&dl=en

Kinas økonomiske vekst hadde heller ikke tatt ordentlig av, og når den først gjorde det, skjedde det under streng kontroll fra det styrende kommunistpartiet.

Adam Przeworski har forsket mye på dette, og sammen med Fernando Limongi ser han konkret på Lipsets moderniseringsteori i et studie under tittelen *Modernization: Theories and Facts*.³³

Przeworski og Lipongi analyserer forholdet mellom økonomisk utvikling og regimeskifter. Datamaterialet deres er hentet fra perioden 1950 til 1990, og de ser på totalt 135 land. De fastslår at det definitivt finnes en korrelasjon mellom økonomisk utvikling og demokrati, og mener det skyldes enten **1)** at demokratier oftere vokser frem i land med økonomisk utvikling, eller **2)** demokratier skapes uavhengig av økonomisk utvikling, men har lettere for å overleve i økonomisk utviklede land.

Forklaring **1)** er det samme som å si at diktaturer ikke overlever økonomisk utvikling, men om dette skulle være sant måtte man kunne bevise at diktatur ikke forekommer i økonomisk utviklede land. Forfatterne ser på ulike tilfeller i en rekke land, og konkluderer med at spekteret der diktaturer overlever er bredt og variert, og at man ikke kan slå fast at diktaturer ikke overlever økonomisk utvikling.

Forklaring **2)** sier at demokratier har høyere sannsynlighet for å overleve i økonomisk utviklede land, og her konkluderer Przeworski og Limongi med at hypotesen stemmer. Når et demokrati når et visst økonomisk nivå, vil det statistisk sett være tilnærmet evig. De argumenterer for dette ved å vise til at i rike demokratiske land er gevinsten for befolkningen allerede såpass høy, slik at en forandring i styresett ikke vil virke spesielt appellerende.

Dermed motsetter de seg Lipsets moderniseringsteori, og sier at man ikke kan konkludere med at økonomisk vekst fører til demokratisering. I steden hevder de at demokratisering kan inntreffe ved alle nivåer av økonomisk utvikling, og at demokratisering er et resultat av handling, ikke forutsetninger. I følge Przeworski og Lipongi spiller økonomi først en rolle når det sittende regimet skal bevares. I tillegg til den generelle konklusjonen, motsetter de seg også Lipsets teori om at demokratier hadde større risiko for å destabiliseres når landet opplevde stor

---

³³ Przeworski & Limongi, *Modernization: Theories & Facts*. World Politics, Vol. 49, No. 2 (Jan., 1997), s. 155-183

økonomisk vekst. Przeworski og Lipongi argumenterer for at både diktaturer og demokratier har større sjanse for å bevares om de opplever økonomisk vekst. Dette argumentet er svært relevant for situasjonen i Kina, hvor man nå har en generasjon som ikke har opplevd noe annet enn økonomisk vekst under kommunistpartiets styre.

2.3.3 Acemoglu: Kritisk

Daron Acemoglu, Simon Johnson, James A. Robinson og Pierre Yared har sammen gjort en empirisk analyse av forholdet mellom økonomi og demokrati.³⁴ Forfatterne henviser direkte til Lipsets *Political man*, og peker på at forholdet mellom inntekt og demokrati er hjørnesteinen i moderniseringsteori. Det de fant var derimot at selv om det er en tydelig korrelasjon mellom inntekt og demokrati, er det lite som tyder på kausalitet. Forfatterne mener i stedet at forklaringen ligger i landspesifikke faste effekter, antageligvis historiske. Det kan altså være faktorer som går langt tilbake i tid som er med på å bestemme både hvorvidt et land er demokratisk eller ikke, men også dets inntektsutvikling. Forfatterne mener også å kunne påvise at alvorlige økonomiske kriser fører til kollaps blant diktaturer, og sånn sett fremmer demokrati. Dette stemmer godt overens med Przeworski og Limongis arbeid, men ikke nødvendigvis med det Lipset mener.

2.4 Delkonklusjon

Både Lipset og Huntington peker på korrelasjonen mellom økonomi og demokrati som definitivt er observerbar. Samtidig er det store utfordringer for denne tankegangen, da det er gode grunner for å tvile på om det er grunnlag for å hevde at det finnes kausalitet, noe som påpekes av Acemoglu. Og dersom det likevel skulle være sånn at økonomisk vekst fremmer demokratisering, vil det i følge både Lipset og Huntington selv bare være en av flere nødvendige betingelser.

---

³⁴ INCOME AND DEMOCRACY 2005. Daron Acemoglu, Simon Johnson, James A. Robinson, Pierre Yared

Om man ser hvordan Kina passer inn når det kommer til de ulike betingelsene, får man ikke et fullstendig klart bilde.

Rent økonomisk ligger Kina langt over det noen hevder er nødvendig for å demokratisere. Men, dette skyldes den svært raske økonomiske veksten Kina har opplevd, slik at det ikke er lenge siden de lå under dette nivået. Når det kommer til utdanning og urbanisering scorer Kina godt, men dette kan også skyldes en global trend. I sammenligningen er det ikke tatt hensyn til det relative globale nivået i de ulike periodene, noe som kan svekke poenget.

Til slutt er det poenget om kommunikasjon og informasjon, som Lipset la under begrepet økonomi. Dårlig tilgang til internett og omfattende bruk av sensur er et åpenbart problem, som ikke nødvendigvis lar seg sammenligne med perioden Lipset analyserte. Internett bør kunne være et mektig våpen i kampen for demokrati, men enn så lenge holdes det i sjakk av de kinesiske myndighetene.

Det er ikke uten grunn at Lipsets teori er så anerkjent mer enn 50 år etter at *Political man* ble utgitt. Men det er blitt forsket mye på temaet siden den tid, og verden har dessuten gått gjennom en rekke forandringer. Særlig artikkelen til Acemoglu, Johnson, Robinson og Yared er ikke kompatibel med Lipsets teori. Og om Kina ikke oppfyller *alle* forutsetningene til Lipset enda, så oppfyller de i hvert fall de fleste. Ettersom det er svært lite som tyder på at Kina står ovenfor en snarlig demokratiseringsprosess, må delkonklusjonen bli at Lipsets modell ikke er spesielt godt egnet til å spå Kinas politiske fremtid.

Middelklassens rolle

3.1 Introduksjon

I dette kapitlet skal jeg se på hvilken rolle middelklassen spiller i en demokratiseringsprosess.

For å analysere dette skal jeg benytte meg av en økonomisk modell laget av Daron Acemoglu og James Robinson, fra deres bok *Economic Origins of Dictatorship and Democracy*. Her kommer det frem hvorfor middelklassen spiller en nøkkelrolle og hvorfor de ofte ender opp som tungen på vektskålen.

3.2 Acemoglu og Robinsons modell

Modellen er en treklassemodell, der befolkningen er delt inn i tre: De rike av størrelse λ^r , middelklassen av størrelse λ^m , og de fattige av størrelse λ^f .

Vi normaliserer befolkningen til 1, slik at $\sum_i \lambda^i = 1$, og antar at $\lambda^f > \lambda^m > \lambda^r$, altså at den største klassen er de fattige, deretter middelklassen, mens den rike klassen er den minste. Vi skriver gjennomsnittsinntekt som $\bar{y}$, og noterer de ulike klassenes inntekt slik:

$$y^r = \frac{\theta^r}{\lambda^r} \bar{y}, \quad y^m = \frac{\theta^m}{\lambda^m} \bar{y}, \quad y^f = \frac{\theta^f}{\lambda^f} \bar{y}. \quad (1)$$

Dette sier at klasse i mottar en andel θ^i av økonomiens totale inntekt, og vi har dermed også $\sum_i \theta^i = 1$.

Vi antar også at $\frac{\theta^r}{\lambda^r} > \frac{\theta^m}{\lambda^m} > \frac{\theta^f}{\lambda^f}$,

slik at de rike er rikere enn middelklassen, som igjen er rikere enn de fattige.

Vi antar at det politiske systemet bestemmer nivået på en lineær ikke-negativ skatterate $\tau > 0$, hvor inntektene re-distribueres til befolkningen som en engangsstønad. Vi antar at det er en kostnad ved å skattelegge: $C(\tau)\bar{y}$.

Dermed er de totale skatteinntektene etter at kostnaden for skatteleggingen

$$T = (\tau - C(\tau))\bar{y}$$

og siden denne summen skal fordeles likt til alle individene i samfunnet, vil inntekten til et individ i klasse i være gitt slik etter skatt:

$$\hat{y}^i = (1 - \tau)y^i + (\tau - C(\tau))\bar{y} \quad (2)$$

Nytte defineres gjennom konsum, og konsumet til et individ er gitt ved inntekt etter skatt, altså er $c^i = \hat{y}^i$

Gitt disse forutsetningene kan Acemoglu og Robinson definere de foretrukne skattenivåene for henholdsvis de rike, middelklassen, og de fattige.

Målet for hver av klassene vil være å maksimere $\hat{y}^i$, dermed må den optimale skatteraten for klasse i oppfylle følgende betingelse:

$$\bar{y} - y^i \leq C'(\tau^i)\bar{y} \quad \text{og} \quad \tau^i \geq 0$$

eller

$$\left(\frac{\lambda^i - \theta^i}{\lambda^i}\right) \leq C'(\tau^i) \quad \text{og} \quad \tau^i \geq 0 \quad (3)$$

Siden $y^r > \bar{y}$ per definisjon, holder (3) som ulikhet og $\tau^r = 0$. De rike foretrekker altså nullskatt, noe som er logisk ettersom all skatt vil fungere som overføringer fra dem til de fattige og eventuelt middelklassen.

Og siden $y^f < \bar{y}$, vil den foretrukne skatteraten for de fattige være positiv, gitt ved:

$$\left(\frac{\lambda^f - \theta^f}{\lambda^f}\right) = C'(\tau^f) \quad (4)$$

Om den foretrukne skatteraten for middelklassen er positiv eller null avhenger av hvorvidt y^m er større eller mindre enn gjennomsnittsinntekten $\bar{y}$. Forfatterne

bemerket at i vanlige inntektsdistribusjoner er de rike såpass rike at medianinntekten vanligvis ligger godt under gjennomsnittsinntekten.³⁵

Dermed antar vi at $y^m < \bar{y}$, og vi kan skrive τ^m som:

$$\left(\frac{\lambda^m - \theta^m}{\lambda^m}\right) = C'(\tau^m) \quad (5)$$

og $\tau^m > 0$.

Samtidig er middelklassen fremdeles rikere enn de fattige, sånn at $\tau^m < \tau^f$.

De ulike gruppene har altså ulike skattepreferanser, og likevekten vil dermed avgjøres av størrelsesforholdet mellom gruppene. Vi har allerede antatt at $\lambda^f > \lambda^m > \lambda^r$, sånn at det er to interessant scenarier å se på:

1. $\lambda^f < 1/2$. Her har ikke de fattige flertall på egenhånd, slik at medianvelgeren vil være noen fra middelklassen. I dette tilfellet vil man ved fullkomment demokrati ende opp med middelklassens foretrukne skatterate, τ^m .
2. $\lambda^f > 1/2$. Her har de fattige flertall på egenhånd, sånn at skatteraten vil bli τ^f .

3.2.1 Delvis demokrati

Vi skal her se på et scenario der kun de rike sitter med makt, men middelklassen utgjør en revolusjonstrussel.

Gevinsten for å gjennomføre en revolusjon er for de fattige og middelklassen gitt ved:

$$V^f(R, \mu^S) = V^m(R, \mu^S) = \frac{\mu^S \bar{y}}{\lambda^f + \lambda^m} \quad (6)$$

---

³⁵ Acemoglu & Robinson. Political origins of dictatorship and democracy, kapittel 8.

μ^S beskriver kostnaden av revolusjon, der S står for enten H eller L. H vil si høy risiko for revolusjon, enten fordi de fattige og middelklassen er godt organisert, eller fordi eliten er dårlig organisert. Her er kostnaden for revolusjon relativt lav. L er motsatt, og representerer et scenario der enten de fattige og middelklassen er dårlig organisert, eller eliten godt organisert. Her er kostnaden for revolusjon høy. Om folket skulle ønske å gjennomføre en revolusjon, vil kostnaden være en andel $1 - \mu^S$ av den totale økonomien, mens resten av økonomien fordeles mellom de fattige og middelklassen, altså $\lambda^f + \lambda^m$ av befolkningen.

For enkelhets skyld setter vi $\mu^L = 1$, slik at det aldri vil lønne seg med revolusjon i tilstand L, hvor kostnaden vil overgå gevinsten.

For de rike er det ingen gevinst av revolusjon, gitt ved: $V^r(R, \mu^S) = 0$.

Man vil få en revolusjon dersom både middelklassen og de fattige foretrekker revolusjon fremfor ingen redistribusjon under det nåværende systemet, som også kan skrives slik:

$$V^f(R, \mu^S) = V^m(R, \mu^S) = \frac{\mu^S \bar{y}}{\lambda^f + \lambda^m} > y^f \text{ og } > y^m$$

Siden $y^m > y^f$ per definisjon, vil det alltid være sånn at om middelklassen foretrekker revolusjon, gjør også de fattige det.

Dermed kan man skrive revolusjonsbegrensningen slik:

$$\mu^H < \left(\frac{\lambda^f}{\lambda^m} + 1\right)\theta^m \quad (7)$$

De rike kan hindre revolusjon ved å love redistribusjon av inntektene, noe som kun er et delvis troverdig løfte. Det er en sjanse $1-p$ for at de går tilbake på løftet sitt etter at revolusjonstrusselen har lagt seg.

Gevinsten for de tre ulike gruppene, der de rike beholder makten men inntekten distribueres med en skatterate $\hat{\tau}$ er gitt ved:

$$\begin{aligned} V^f(N, \hat{\tau}) &= y^f + p[\hat{\tau}(\bar{y} - y^f) - C(\hat{\tau})\bar{y}] \\ V^m(N, \hat{\tau}) &= y^m + p[\hat{\tau}(\bar{y} - y^m) - C(\hat{\tau})\bar{y}] \end{aligned} \quad (8)$$

$$V^r(N, \hat{\tau}) = y^r + p[\hat{\tau}(\bar{y} - y^r) - C(\hat{\tau})\bar{y}]$$

Men dersom de rike velger kun delvis demokrati, DD, vil de bare dele makta med middelklassen. Under antakelsen $\lambda^m > \lambda^r$ vil man få middelklassens foretrukne skatterate, τ^m .

Dermed får man følgende gevinst for klassene:

$$\begin{aligned} V^f(DD) &= y^f + [\tau^m(\bar{y} - y^f) - C(\tau^m)\bar{y}] \\ V^m(DD) &= y^m + [\tau^m(\bar{y} - y^m) - C(\tau^m)\bar{y}] \\ V^r(DD) &= y^r + [\tau^m(\bar{y} - y^r) - C(\tau^m)\bar{y}] \end{aligned} \quad (9)$$

Verdiene ved fullkomment demokrati, D, avhenger av om medianvelgeren er fattig eller en del av middelklassen. Dette kan vi skrive slik:

$$\begin{aligned} V^f(D) &= y^f + [\tau^D(\bar{y} - y^f) - C(\tau^D)\bar{y}] \\ V^m(D) &= y^m + [\tau^D(\bar{y} - y^f) - C(\tau^D)\bar{y}] \\ V^r(D) &= y^r + [\tau^D(\bar{y} - y^r) - C(\tau^D)\bar{y}] \end{aligned} \quad (10)$$

Hvor

$$\tau^D = \tau^m \text{ hvis } \lambda^p < \frac{1}{2}$$

$$\tau^D = \tau^f \text{ hvis } \lambda^p \geq \frac{1}{2}$$

Av dette ser man at hvis $\lambda^p < \frac{1}{2}$, vil delvis og fullkomment demokrati lede til samme skatterate. Dermed er de rike likegyldige til utfallet i det tilfellet. Om derimot de fattige skulle utgjøre majoriteten på egenhånd, vil de rike ha et åpenbart incentiv for å unngå full demokratisering, da $V^r(DD) > V^r(D)$ siden de rikes gevinst er strengt avtagende i τ^D .

Spørsmålet blir da om elitens løfte om redistribuering er nok til å forhindre revolusjon. Hvis det er tilfellet, vil de rike foretrekke det fremfor delvis eller full demokratisering. For å forhindre revolusjon må følgende være oppfylt:

$$V^m(N, \hat{\tau}) \geq V^m(N, \mu^S) \quad (11)$$

eller

$$V^f(N, \hat{\tau}) \geq V^f(N, \mu^S) \quad (12)$$

Siden $V^m(R, \mu^S) = V^f(R, \mu^S)$ og siden middelklassen er rikere enn de fattige, $V^m(N, \hat{\tau}) > V^f(N, \hat{\tau})$, vil (11) være enklere å tilfredsstillere enn (12), noe de rike er fullt klar over. Derfor vil de først forsøke å overtale middelklassen til å ikke delta i noen revolusjon, noe de kan gjøre gjennom å innføre skatteraten middelklassen foretrekker. For å overtale middelklassen til å ikke delta i noen revolusjon, må følgende betingelser være oppfylt:

$$V^m(N, \hat{\tau} = \tau^m) \geq V^m(R, \mu^S)$$

og

$$y^m + p[\tau^m(\bar{y} - y^m) - C(\tau^m)\bar{y}] \geq \frac{\mu^S \bar{y}}{\lambda^f + \lambda^m}$$

Definerer deretter en p^* som gjør at betingelsen er gyldig:

$$p^* = [\tau^m(1 - \frac{\theta^m}{\lambda^m}) - C(\tau^m)]^{-1} [\frac{\mu^H}{\lambda^f + \lambda^m} - \frac{\theta^m}{\lambda^m}] \quad (13)$$

Til slutt trenger vi også en betingelse for at demokratisering eller delvis demokratisering er tilstrekkelig for å unngå revolusjon. Igjen er det middelklassen som er interessant, og det er også verdt å merke seg at:

$$V^m(DD) \geq V^M(D)$$

Siden det kun er i delvis demokratisering at middelklassen får velge den skatteraten de foretrekker. Dermed er en tilstrekkelig betingelse som følger:

$$V^m(DD) \geq V^m(\mu^S, R)$$

Eller

$$\frac{\theta^m}{\lambda^m} + [\tau^m(1 - \frac{\theta^m}{\lambda^m}) - C(\tau^m)] \geq [\frac{\mu^H}{\lambda^f + \lambda^m}] \quad (14)$$

Gitt utledningen over kan vi gjøre følgende påstander:

- Vi vil ikke få noen demokratisering dersom $S = L$, fordi revolusjonstrusselen er lav, og de rike setter sin foretrukne skatterate, $\tau^r = 0$.
- Dersom (7) ikke holder, er revolusjonstrusselen lav selv om $S = H$, og de rike setter sin foretrukne skatterate, $\tau^r = 0$.
- Dersom (7) holder og (14) ikke gjør det, vil det gjennomføres revolusjon.
- Dersom (7) holder, (14) holder, og $p \geq p^*$, vil eliten forhindre revolusjon ved å redistribuere inntekten med skatterate $\hat{\tau}$, sånn at $V^m(N, \hat{\tau}) = V^m(R, \mu^H)$
- Dersom (7) holder, (14) holder, og $p \leq p^*$, vil man få en demokratisering fordi det er den eneste måten eliten troverdig kan forplikte seg til å redistribuere inntekten. Om $\lambda^f \geq \frac{1}{2}$ vil eliten velge delvis demokratisering, mens om $\lambda^f < \frac{1}{2}$ vil eliten være likegyldige mellom fullkommen og delvis demokratisering.

Vi ser at høyere ulikhet mellom klassene gjør revolusjon og demokratisering mer appellerende, og at middelklassen spiller en nøkkelrolle. Dermed blir θ^m , som måler middelklassens relative inntekt, et viktig måleinstrument. Eliten kan altså “bestikke” middelklassen for å gjøre revolusjon mindre appellerende.

3.2.2 Fra delvis til fullkomment demokrati

Vi skal i denne delen se på hvordan man kan gå fra delvis til fullkomment demokrat. Årsaken vi skal se på er revolusjonstrusselen fra de fattige, og modellen starter på samme måte som modellen vi bruke for delvis demokrati. Vi har tre ulike grupper: De rike av størrelse λ^r , middelklassen av størrelse λ^m , og de fattige av størrelse λ^f .

Vi normaliserer befolkningen til 1, slik at $\sum_i \lambda^i = 1$, og antar at $\lambda^f > \lambda^m > \lambda^r$, altså at den største klassen er de fattige, deretter middelklassen, mens den rike klassen er den minste. Vi skriver gjennomsnittsinntekt som $\bar{y}$, og de tre klassenes inntekt er gitt av (1). Det politiske systemet avgjør nivået på en lineær skatterate som fordeles som engangsstønad.

Forskjellen nå er at utgangspunktet vårt er et delvis demokrati der også middelklassen har makt, og som resultat av dette har man en positiv skatterate som også de fattige kan dra en viss nytte av.

Revolusjonstrusselen kommer nå fra de fattige. En eventuell revolusjon vil gi de fattige kontroll over den inntekts-genererende produksjonen, mens middelklassen og de rike vil bli sittende igjen uten noen ting.

De ulike gruppenes inntekt etter en eventuell revolusjon kan skrives slik:

$$V^f(R, \mu^S) \geq \frac{\mu^S \bar{y}}{\lambda^f}$$

$$V^m(R, \mu^S) = V^r(R, \mu^S) = 0$$

Så lenge vi er i delvis demokrati derimot, vil de relevante verdiene være:

$$\begin{aligned} V^f(DD) &= y^f + [\tau^m(\bar{y} - y^f) - C(\tau^m)\bar{y}] \\ V^m(DD) &= y^m + [\tau^m(\bar{y} - y^m) - C(\tau^m)\bar{y}] \\ V^r(DD) &= y^r + [\tau^m(\bar{y} - y^r) - C(\tau^m)\bar{y}] \end{aligned} \tag{15}$$

Dermed får vi en annerledes revolusjonsbetingelse enn tidligere, siden systemet i utgangspunktet redistribuerer inntekt med skatteraten τ^m .

Revolusjonsbetingelsen for de fattige gitt delvis demokrati, vil isteden være:

$$V^f(R, \mu^S) > V^f(DD)$$

Vi vet fra forrige modell av denne betingelsen ikke vil holde ved μ^L siden $\mu^S=0$.

Ved μ^H derimot, kan vi skrive om betingelsen til dette:

$$\mu^H > \theta^f + [\tau^m(\lambda^f - \theta^f) - \lambda^f C(\tau^m)] \tag{16}$$

De rike og middelklassen kan også forsøke å heve skatteraten under delvis demokrati, slik som de rike kunne gjøre uten demokrati for å forsøke å unngå en revolusjon. Forskjellen nå er at om eliten bestemmer seg for å ikke levere på skatteløftene sine, vil man kun gå tilbake til middelklassens foretrukne skatterate, τ^m , og ikke 0 som tidligere.

Dermed blir gevinsten til de tre gruppene slik etter et løfte fra myndighetene om å øke skatten fra

$$\begin{aligned}
 V^f(N, \hat{\tau}) &= y^f + p[\hat{\tau}(\bar{y} - y^f) - C(\hat{\tau})\bar{y}] + (1 - p)[\tau^m(\bar{y} - y^f) - C(\tau^m)\bar{y}] \\
 V^m(N, \hat{\tau}) &= y^m + p[\hat{\tau}(\bar{y} - y^m) - C(\hat{\tau})\bar{y}] + (1 - p)[\tau^m(\bar{y} - y^m) - C(\tau^m)\bar{y}] \\
 V^r(N, \hat{\tau}) &= y^r + p[\hat{\tau}(\bar{y} - y^r) - C(\hat{\tau})\bar{y}] + (1 - p)[\tau^m(\bar{y} - y^r) - C(\tau^m)\bar{y}]
 \end{aligned} \tag{17}$$

Med samme metode som for delvis demokrati kan vi nå finne den nødvendige verdien for p^* , sånn at vi for p^* har:

$$\begin{aligned}
 V^f(DD, \hat{\tau} = \tau^m) &= V^P(R, \mu^H) \\
 \text{eller} \\
 p^* &= \frac{\mu^H - \theta^f - [\tau^m(\lambda^f - \theta^f) - \lambda^f C(\tau^m)]}{(\tau^f - \tau^m)(\lambda^f - \theta^f) - \lambda^f (C(\tau^f) - C(\tau^m))}
 \end{aligned} \tag{18}$$

Merk at p^* er avtagende i τ^m . Når et sittende regime har bevist at det er positivt til å redistribuere inntekt, er det også enklere å overbevise de fattige om mer omdistribuering i fremtiden.

Til slutt må vi vise at overgangen til full demokratisering er nok til å forhindre revolusjon. Vi har vist at hvis $\lambda^f < 1/2$, så vil fullkomment demokrati også lande på middelklassens foretrukne skatterate, siden de rike foretrekker den fremfor den høyere skatteraten de fattige ville valgt om de hadde flertall på egenhånd. Dermed gir fullkomment og delvis demokrati samme skatterate i det tilfellet.

Om derimot $\lambda^f \geq 1/2$, vil medianvelgeren ved fullkomment demokrati være en i den fattige gruppen, og man vil ende opp med τ^f .

Da blir betingelsen for full demokratisering for å forhindre revolusjon:

$$V^f(D) \geq V^f(\mu^s, R)$$

Eller

$$\mu^H \leq \theta^f + \tau^f(\lambda^f - \theta^f) - \lambda C(\tau^f) \quad (19)$$

Gitt utledningen over kan vi gjøre følgende påstander:

- Vi vil ikke få noen demokratisering dersom $S = L$, fordi revolusjonstrusselen er lav, og de rike setter sin foretrukne skatterate, $\tau^r = 0$.
- Dersom (16) ikke holder, er revolusjonstrusselen lav selv om $S = H$, og delvis demokrati sørger for middelklassen sin foretrukne skatterate, τ^m .
- Dersom (16) holder og (19) ikke gjør det, eller om (16) holder, $\lambda^f < \frac{1}{2}$ og $p < p^*$, vil det gjennomføres revolusjon.
- Dersom (16) holder, (19) holder, og $p \geq p^*$, det sittende regimet forhindre revolusjon ved å redistribuere inntekten med skatterate $\hat{\tau}$, sånn at $V^f(DD, \hat{\tau}) = V^f(R, \mu^H)$
- Dersom (16) holder, (19) holder, $\lambda^f \geq \frac{1}{2}$ og $p \leq p^*$, vil man få full demokratisering fordi det er den eneste måten eliten troverdig kan forplikte seg til å redistribuere inntekten.

Vi vet fra resultatene at τ^m er høyere desto fattigere middelklassen er. Vi vet også at jo høyere τ^m , jo mer appellerende er delvis demokrati for de fattige.

Som et resultat av dette, vil samfunn der middelklassen er relativt fattig ha større sjanse for å unngå revolusjon ved å delvis demokratisere. Dermed viser modellen at full demokratisering er mer sannsynlig ikke bare når de fattige er fattige, men også når middelklassen er relativt rik.

3.3 Yikai Wang og middelinntekts-fellen

Før man kan benytte Acemoglu og Robinsons modell på situasjonen i Kina, er man nødt til å se nærmere på hvordan dagens system fungerer.

Yikai Wang har i sin artikkel, *Will China Escape the Middle Income Trap? A Politico-economic Theory of Growth and State Capitalism*³⁶, beskrevet hvordan det kinesiske kommunistpartiet opprettholder støtten sin blant befolkningen.

En forutsetning Wang bruker i artikkelen sin er at demokrati fører til økonomisk vekst. Dette er ikke en forutsetning uten kontrovers, og blant annet har *New York Times'* anerkjente skribent Tom Friedman uttalt:

*“One-party nondemocracy certainly has its drawbacks. But when it is led by a reasonably enlightened group of people, as China is today, it can also have great advantages. That one party can just impose the politically difficult but critically important policies needed to move a society forward in the 21st century”*³⁷

Den kjente økonomen Robert Barro skriver i sin *Democracy and growth* at:

*“More political rights do not have an effect on growth”*³⁸

Men et av premissene i Wangs artikkel er altså at demokrati fremmer økonomisk vekst, og kilden hans for premisset er artikkelen *Democracy does cause growth*, av Acemoglu, Naidu, Restrepo og Robinson.³⁹

Her har forfatterne gjort en empirisk analyse og funnet at demokrati øker brutto nasjonalprodukt med 20% på lang sikt. Måten dette skjer på er gjennom at demokrati oppfordrer til mer investering, mer utdanning, økonomiske reformer og større tilbud

---

³⁶ Yikai Wang, *Will China Escape the Middle Income Trap? A Politico-economic Theory of Growth and State Capitalism* 2016

³⁷ Friedman, Tom. “Our one party democracy”. http://www.nytimes.com/2009/09/09/opinion/09friedman.html?_r=0

³⁸ Robert Barro. *Democracy and growth. Joournal of economic growth*. 1996

³⁹ *Democracy does cause growth*, av Acemoglu, Naidu, Restrepo og Robinson.2015

av offentlige goder. I resten av oppgaven vil jeg som Yikai Wang ta utgangspunkt i at demokrati virkelig fremmer økonomisk vekst.

Med dette som utgangspunkt spør Wang om Kinas vekst er bærekraftig under dagens styresett, eller om et skifte i styresett er nødvendig for å opprettholde veksten. Wang setter opp et rammeverk der en politisk elite får avkastning fra statlig eide selskaper og skatt fra privat sektor. Eliten står dog overfor en politisk begrensning, nemlig at de er avhengige av støtte fra en viss andel av befolkningen. Wang antar at myndighetene har to verktøy for å opprettholde støtte blant befolkningen: regulering av lønna i statlig sektor, og styre kapitalallokeringen mellom statlig og privat sektor. Måten eliten opprettholder støtten på er at de setter lønna i statlig sektor kunstig høyt, høyere enn arbeiderne kunne forventet om det var demokrati. Dermed får man et todelt arbeidsmarked. Statlig ansatte mottar høy lønn som gjør at det støtter eliten, mens konsekvensen for de ansatte i privat sektor er lavere lønn. Som en konsekvens av dette vil statlig eide selskaper, som nå må betale høyere lønn, ansette færre enn tidligere. Dette fører igjen til at flere må søke lykken i privat sektor, og det økte tilbudet av arbeidskraft gjør at lønna i privat sektor synker.

Denne strategien gir økt støtte hos de statlig ansatte på bekostning av de som er ansatt i privat sektor.

For å sørge for at det til enhver tid er nok ansatte i statlig sektor til å opprettholde den nødvendige støtten i befolkningen, må eliten også balansere kapitalmengden i statlig og privat sektor. Desto mindre kapital som finnes i privat sektor, jo enklere er det å møte den politiske begrensningen. Dette er fordi arbeiderne i dette tilfellet har lave forventningen til lønn i et demokrati, og fordi privat sektor vil ansette relativt få arbeidere. Dette medfører at den statlige sektoren lett blir større enn det nødvendige antallet man trenger til å støtte eliten.

På den andre siden, er eliten avhengig av kapital i privat sektor for å profitere på skatteleggingen. For å maksimere nytten sin vil derfor eliten bidra til vekst i privat sektor, inntil man har nådd et visst nivå. Deretter oppstår et dilemma: en stor privat sektor bidrar med mye skatt, men den øker også kostnaden for å opprettholde nok tilhengere for eliten på grunn av høyere lønnskostnader.

Eliten kan da velge å fortrenge den private sektoren gjennom å nekte den banklån.

Myndighetenes strategi for kapitalmarkedet vil altså endres etter hvor stor den private sektoren er.

Wang deler dette opp i tre faser. Den første fasen preges av sterk økonomisk vekst, der andelen av BNP i privat sektor vokser raskt. Man får en reallokering av ressurser, og opplever produktivitsvekst. De private bedriftene profiterer på lave lønninger, og myndighetene støtter privatiseringen fordi det leder til høyere skatteinntekter. Men så, når antall ansatte i statlig sektor har falt til et kritisk nivå, går man inn i fase to, *statskapitalisme*. I denne fasen vil eliten overinvestere i statlig sektor for å holde den statlige sysselsettingen tilstrekkelig høy. Myndighetene vil samtidig pålegge finansielle restriksjoner på den private sektoren for å begrense videre vekst. Den totale økonomiske veksten fortsetter på grunn av den økte aktiviteten i statlig sektor, som kompenserer for svekkelsen i privat sektor.

Deretter kommer fase tre, hvor Wang hevder man står overfor to mulige utfall.

Det ene er en såkalt *middelinntekts-felle*⁴⁰, hvor overinvestering i statlig sektor og finansielle restriksjoner i privat sektor fortsetter, med det resultat at man opplever et økende effektivitetstap på grunn av minskende kapitalavkastning. På lang sikt vil veksten avta, og man ender med et produksjonsnivå som er lavere enn det som ville vært tilfelle i et demokrati. Dette er det mest sannsynlige utfallet i tilfeller der kostnadene for å opprettholde støtte til regimet er relativt lave, enten fordi det nødvendige antallet tilhengere er lavt, eller fordi det finnes lite kapital i privat sektor.

Det andre mulige utfallet er vedvarende økonomisk vekst, etter først å ha gjennomgått en demokratisering. Dette vil være en følge av at kostnadene for å opprettholde støtte til regimet er relativt høye. Etterhvert som kapitalen i privat sektor øker vil eliten finne det lite lønnsomt å investere i den mindre effektive statlige sektoren, og heller gå inn for demokratisering. Forskjellene mellom privat og statlig sektor blir mindre eller forsvinner helt, og økonomien kan fortsette å vokse uhemmet av forstyrrelser i kapital -og arbeidsmarkedet.

---

⁴⁰ Middelinntektsfeller er et begrep som brukes hos land som har opplevd kraftig økonomisk vekst og blitt løftet ut av fattigdom, men deretter ikke klarer å opprettholde veksten og oppnå det siste steget opp til "de rike" landene.

3.4 Situasjonen i Kina

Om man ser på Kinas utvikling i nyere tid, stemmer teorien til Wang godt for de to først fasene. Kinas økonomiske vekst begynte virkelig å skyte fart på nittitallet, og mellom 1995 og 2007 vokste andelen av sysselsatte i privat sektor fra 40% til 80%.⁴¹ Denne tiden med rask privatisering indikerer også effektivisering og stor økonomisk vekst, som den første fasen i teorien.

Deretter stoppet sysselsettingsandelen i privat sektor å vokse, samtidig som omlag 60% av investeringene i landet allokeres til mindre effektive statlig eide selskaper.⁴² Denne skjevheten i kapitalmarkedet er i følge Wang et tegn på *statskapitalisme*. Den tredje fasen vil avgjøre om Kina ender opp i en *middelinntektsfelle* eller gjennomgår en demokratiseringsprosess. Hva som blir resultatet er ikke skrevet i sten, men basert på situasjonen i Kina i dag mener Wang å kunne spå at *middelinntektsfellen* er fremtiden for Kina.

Hovedargumentet hans for denne spådommen er at de kinesiske myndighetene er tilstrekkelig mektige både økonomisk og politisk. Kostnadene for å opprettholde nok støtte i befolkningen er fremdeles relativt lav, samtidig som de kinesiske myndighetene disponerer enorme finansielle ressurser, både gjennom banksektoren og utenlandske valutareserver. Altså kan de opprettholde en kunstig høy investering i statlig sektor også på mellomland sikt.

I tillegg er ikke andelen sysselsatte i statlig sektor skremmende høy enda. Om lag 20% av sysselsatte jobber i statlig sektor, en andel som har vist seg å være nok til å holde det politiske systemet stabilt frem til nå.⁴³

Denne oppgaven skal ikke ta stilling til hvorvidt Wang har rett eller ikke, men det er flere elementer fra oppgaven hans som er relevante for spørsmålene denne oppgaven forsøker å svare på.

---

⁴¹ Yikai Wang

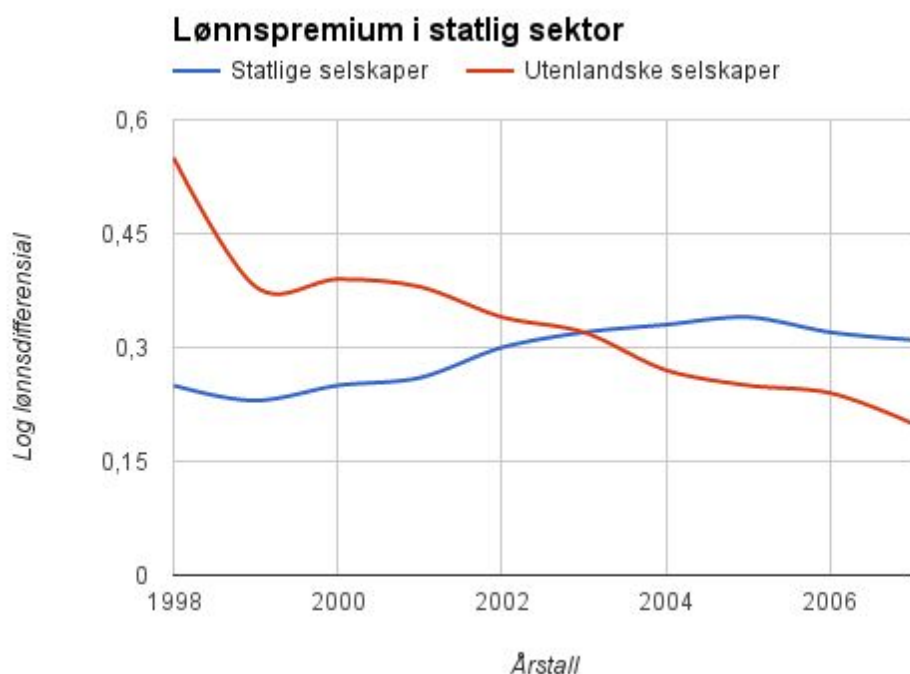
⁴² Yikai Wang/ Brand og Zhu (2010)

⁴³ The statistical yearbook 2014

3.3.1 Lønnsforskjell mellom privat og statlig sektor

Undersøkelser av Ge og Yang (2014) viser at ansatte i statlige selskaper i Kina i dag mottar en lønnspremium på mellom 20%-30%.⁴⁴

Figur 2: Lønnspremium i statlig sektor

Figur 2 viser resultatene, og den blå linjen representerer den ekstra lønningen ansatte i statlig sektor mottar. Mens lønnspremiumen i statlig sektor ser ut til å være vedvarende, er lønnspremiumen i utenlandske bedrifter, representert ved den røde linjen, synkende. Dette gir indikasjoner om at effektiviteten er stigende i privat sektor, men også at lønnspremiumen i statlig sektor brukes bevisst av myndighetene. Til sammenligning opererer andre store land med langt lavere lønnspremium i statlig sektor, og land som USA, Canada og Tyskland ligger alle under 5%.⁴⁵

⁴⁴ Ge, Suqin og Dennis Tao Yang, Changes in China's wage structure. 2014

⁴⁵ Blaise Melly, Public-private wage differentials in Germany, 2002. Richard Mueller, Public-private wage differentials in Canada, 1998. James Poterba, The distribution of public sector wage premia, 1994.

3.3.2. Middelklassens støtte til myndighetene

Ettersom lønna i statlig sektor er høyere enn i privat sektor, er det ikke overraskende at den kinesiske middelklassen preges av mange statlig ansatte. Jie Chen og Chunlong Lu har i sin "*The Middle Class' Attitudes toward Democratization in Later-Development Country: A Survey of Three Chinese Cities*" sett på hvordan denne middeklassen stiller seg til demokrati.⁴⁶ Forfatterne har spurt i overkant av 2800 mennesker i tre store kinesiske byer mellom 2006 og 2007, for å finne ut hvordan individets politiske holdninger avhenger av hvilken sosial gruppe de hører hjemme i. Gjennom denne undersøkelsen fant de at statlig ansatte og den øvrige middelklassen var mindre støttende til demokratiske verdier enn gjennomsnittet i befolkningen. For eksempel støttet kun 24,9% av middelklassen et reelt flerparti-system, i motsetning til 38,7% blant arbeiderklassen. Bare 22,9% av middelklassen sa seg enige i at demonstrasjoner burde være lovlig, mens tallet var 35,6% for arbeiderklassen. Lignende mønstre gikk igjen i undersøkelsen, og forfatterne satt sammen en egen indeks for å formelt vise forskjellen mellom middelklassen og arbeiderklassen når det kom til demokratiske holdninger. Resultatet presenteres i tabellen under.

Støtte til demokrati	Koeffisient
Ansatte i statlig sektor	-1,23
Middelklassen	-0,54
Partimedlemmer	-0,37

Det er verdt å notere at resultatene for ansatte i statlig sektor og middelklassen er statistisk signifikante, noe som ikke er tilfelle for partimedlemmer med et signifikansnivå på 0,05. Med partimedlemmer menes medlemmer av det kinesiske kommunistpartiet.

---

⁴⁶ "*The Middle Class' Attitudes toward Democratization in Later-Development Country: A Survey of Three Chinese Cities*" 2011. Jie Chen og Chunlong Lu

Vi ser altså at ansatte i statlig sektor og den øvrige middeklassen er mer tilbøyelige til å være negative til demokrati enn den øvrige befolkningen. Det samme kan ikke sies om medlemmer av kommunistpartiet, noe som indikerer at økonomiske interesser spiller en større rolle enn ideologi.

Man observerer altså at den kinesiske middelklassen ikke er spesielt lystne på demokrati. Kellee Tsai argumenterer for at den kinesiske middelklassen oppnår sine økonomiske ambisjoner uten å måtte kjempe for frihet, i motsetning til hva som var tilfellet i vesten da middelklassen var med å kjempe gjennom demokrati.⁴⁷

3.3.3. Synkende grad av privatisering

Kina har siden gått gjennom en kraftig privatiseringsprosess, noe som har hjulpet dem å oppnå den vanvittige økonomiske veksten de har hatt i nyere tid. Men om det er sånn at myndighetene er avhengige av en viss andel ansatte i statlig sektor for å opprettholde støtte, kan ikke denne privatiseringen fortsette for alltid uten konsekvenser. Om de kinesiske myndighetene virkelig benytter lønnspremium i statlig sektor som et bevisst virkemiddel for å opprettholde nødvendig støtte i befolkningen, bør man se tegn på at privatisering avtar eller reverseres. Det ser vi også er tilfellet, etter en kraftig privatiseringsprosess fra midten av 90-tallet til midten av 2000-tallet.

Figur 3 viser hvordan privatiseringen i Kina har bremsset kraftig opp de siste årene. Nasjonalkongressen i 1997 var der reformen for statlige eide selskaper ble innført, og man ser at privatiseringen gikk svært fort i årene etter dette.⁴⁸ Man gikk fra en sysselsetting i statlig sektor på 53% i 1997 til 23% i 2005. Deretter flater kurven ut, og den statlige sysselsettingen ser ut til å ha stabilisert seg på rundt 20%. Dette virker definitivt å være en bevisst strategi fra kommunistpartiets side, og den avsluttende kunngjøringen fra årsmøtet i kommunistpartiets sentralstyre i 2013 var

“China will stick to the dominant role of public ownership, playing the leading role of the state-owned economy, while encouraging supporting, and guiding the non-public sector.”⁴⁹

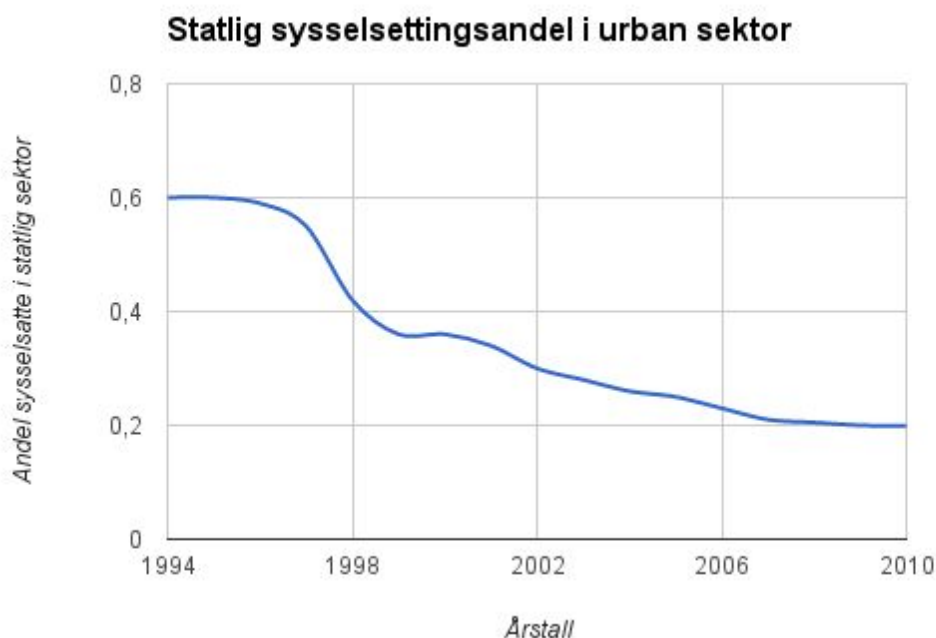
---

⁴⁷ Kellee Tsai, *Capitalism without democracy: The private sector in contemporary China*. 2007

⁴⁸ Yikai Wang

⁴⁹ Yikai Wang

Figur 3: Statlig sysselsetting i urban sektor⁵⁰

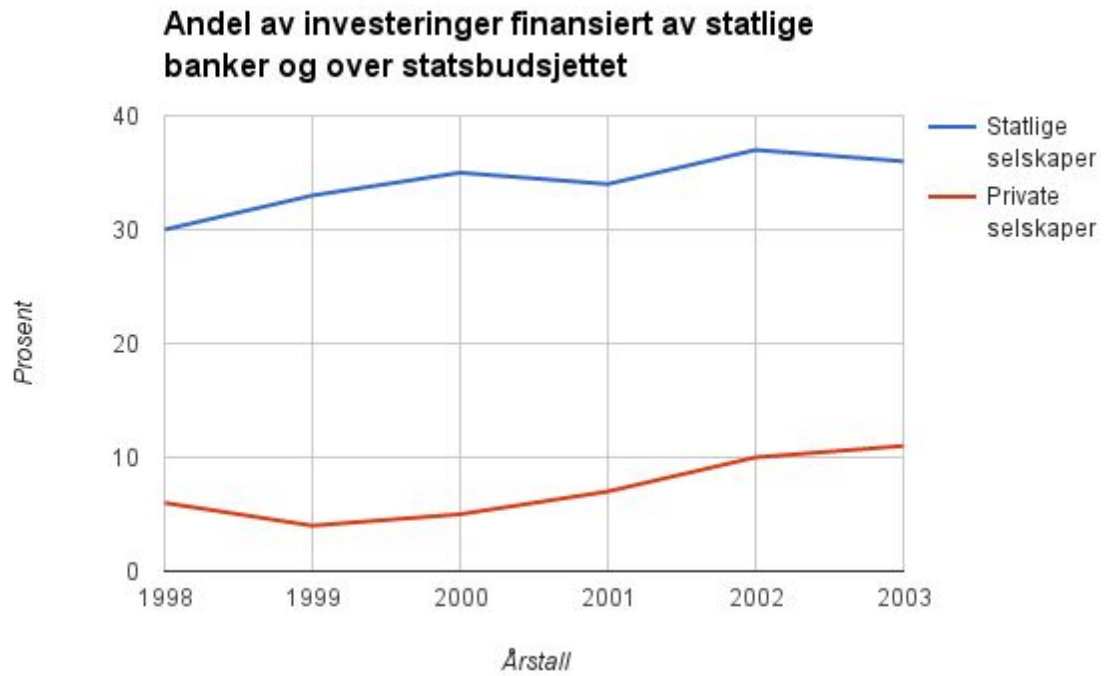

3.3.4 Kapitalmarkedet mellom statlig og privat sektor

Når det så er sånn at de statlige selskapene betaler høyere lønn enn de private, hvordan klarer de å konkurrere? For en objektiv investor vil det antagelig være langt mer fristende å investere i et selskap hvor lønningene ikke er satt kunstig høyt. Zheng Song, Kjetil Storesletten og Fabrizio Zilibotti har sett nærmere på investeringene i privat og statlig sektor i Kina, og figur 4 viser hvordan statlige selskaper har mye større tilgang på investeringer fra statlige banker og over statsbudsjettet.

⁵⁰ Statistical yearbook 2012

Figur 4: Andel av investeringer finansiert av statlige banker eller over statsbudsjett.⁵¹

⁵¹ Zheng Song, Kjetil Storesletten og Fabrizio Zilibotti, *Growing like China*. 2011

3.5 Acemoglu og Robinsons modell benyttet på Kina

Jeg skal i denne seksjonen ta en ny titt på Acemoglu og Robinsons modell fra seksjon 3.2, men denne gangen flette inn lønnspremien til Yikai Wang fra seksjon 3.3 og 3.4.

Modellen er fortsatt en treklassemodell, og vi normaliserer igjen befolkningen til 1, slik at $\sum_i \lambda^i = 1$, og antar at $\lambda^f > \lambda^m > \lambda^r$, altså at den største klassen er de fattige, deretter middelklassen, mens den rike klassen er den minste. Dette stemmer godt overens med situasjonen i Kina, men den nøyaktige størrelsen er ikke avgjørende.

Vi antar fremdeles at $\frac{\theta^r}{\lambda^r} > \frac{\theta^m}{\lambda^m} > \frac{\theta^f}{\lambda^f}$,

slik at de rike er rikere enn middelklassen, som igjen er rikere enn de fattige.

Som tidligere vil politiske systemet bestemme nivået på en lineær ikkenegativ skatterate $\tau > 0$, hvor inntektene re-distribueres til befolkningen som en engangstønad. Vi antar at det er en kostnad ved å skattelegge: $C(\tau)\bar{y}$.

Dermed er de totale skatteinntektene etter at kostnaden for skatteleggingen

$$T = (\tau - C(\tau))\bar{y}$$

og siden denne summen skal fordeles likt til alle individene i samfunnet, var inntekten i den originale modellen gitt slik etter skatt:

$$\hat{y}^i = (1 - \tau)y^i + (\tau - C(\tau))\bar{y} \quad (20)$$

Forskjellen nå er at vi legger til en eventuell lønnspremie til inntekten, jamfør argumentene til Yikai Wang.

Dermed er inntekten etter skatt gitt ved:

$$\hat{y}^i = (1 - \tau)y^i + (\tau - C(\tau))\bar{y} + L^i \quad (21)$$

Der L^i er lønnspremieren til klasse i . I denne modellen gis lønnspremiu kun til ansatte i statlig eide selskaper, og ansatte her er i dette tilfellet plassert i middelklassen.

Dermed er:

$L^r=L^f=0$, og

$L^m=x$, der $x>0$. (22)

Nytte defineres gjennom konsum, og konsumet til et individ er gitt ved inntekt etter skatt, altså er $c^i=\hat{y}^i$

Vi kan fremdeles definere de foretrukne skattenivåene til de ulike klassene, og prosessen vil være lik som i den originale modellen.

Målet for hver av klassene vil være å maksimere $\hat{y}^i$, dermed må den optimale skatteraten for klasse i oppfylle følgende betingelse:

$$\bar{y}-y^i \leq C'(\tau^i)\bar{y} \quad \text{og} \quad \tau^i \geq 0$$

eller

$$\left(\frac{\lambda^i-\theta^i}{\lambda}\right) \leq C'(\tau^i) \quad \text{og} \quad \tau^i \geq 0 \quad (23)$$

De rike vil fremdeles foretrekke nullskatt, mens de fattige vil foretrekke en relativ høy skatt.

Om den foretrukne skatteraten for middelklassen er positiv eller null avhenger av hvorvidt y^m er større eller mindre enn gjennomsnittsinntekten $\bar{y}$. I Kina ligger medianinntekten godt under gjennomsnittsinntekten, noe som er vanlig stort sett i hele verden.⁵² I originalmodellen ville det betydd at vi umiddelbart kunne antatt at $y^m < \bar{y}$, siden vi antok at medianvelgeren var en del av middelklassen. Det vet vi at ikke er tilfellet i Kina siden arbeiderklassen utgjør mer enn halvparten av befolkningen, men jeg velger likevel å anta at medianvelgeren internt i middelklassen

⁵² China Household Finance Survey 2015. <http://www.chfsdata.org/chfs.html>

foretrekker en positiv skatterate, gitt den store størrelsen på middelklassen og de store forskjellene mellom urbane og rurale regioner.

Dermed antar vi at $y^m < \bar{y}$, og vi kan skrive τ^m som:

$$\left(\frac{\lambda^m - \theta^m}{\lambda^m}\right) = C'(\tau^m) \quad (24)$$

og $\tau^m > 0$.

Samtidig er middelklassen fremdeles rikere enn de fattige, sånn at $\tau^m < \tau^f$.

3.2.1 Middelklassen - en revolusjonstrussel?

Situasjonen i Kina er altså et oligarki, der kommunistpartiet sitter ved makten. Historien har vist at revolusjoner er vanskelig å gjennomføre uten støtte fra middelklassen, så hvor mye må til for at det kinesiske middelklassen fortsatt skal støtte regimet?

Gevinsten for å gjennomføre en revolusjon er for de fattige og middelklassen gitt ved:

$$V^f(R, \mu^S) = V^m(R, \mu^S) = \frac{\mu^S \bar{y}}{\lambda^f + \lambda^m} \quad (25)$$

I originalmodellen skilles det mellom L og H, lav og høy risiko for revolusjon. I Kina er situasjonen slik at eliten definitivt er godt organisert gjennom kommunistpartiet, sånn at man i utgangspunktet ville havnet i et scenario med lav revolusjonsrisiko. Her vil det i følge modellen ikke lønne seg med revolusjon, men vi modererer den påstanden, og åpner for at det kan være lønnsomt med revolusjon i Kina på tross av kommunistpartiets stålkontroll på samfunnet.

Om folket skulle ønske å gjennomføre en revolusjon, er kostnaden fra originalmodellen en andel $1 - \mu^S$ av den totale økonomien, mens resten av økonomien fordeles mellom de fattige og middelklassen, altså $\lambda^f + \lambda^m$ av

befolkningen. Nå må vi i tillegg trekke fra lønnspremieren til middelklassen, som man må anta at faller bort etter en eventuell revolusjon.

For de rike er det ingen gevinst av revolusjon, gitt ved: $V^r(R, \mu^S) = 0$.

De fattige har per definisjon mest å tjene på en revolusjon siden de også har minst å tape. Derfor kan vi anta at dersom middelklassen ønsker revolusjon, ønsker også arbeiderklassen det.

Funn gjengitt i Wangs artikkel har vist at økonomi veier tyngre enn ideologi som en faktor for kinesiske holdninger til demokrati. Derfor er det også naturlig å anta at middelklassen vil veie de økonomiske alternativene opp mot hverandre.

Om vi først ser på det økonomiske resultatet for middelklassen etter en eventuell revolusjon, så er det gitt ved:

$$\frac{\mu^S \bar{y}}{\lambda^l + \lambda^m} \quad (26)$$

Som tar utgangspunkt i at de rike taper alt i en revolusjon, og verdiene deres distribueres likt mellom middel -og arbeiderklassen.

Eliten er fullt klar over at de risikerer å tape alt ved en eventuell revolusjon, og vil åpenbart gå langt for å unngå dette. Den billigste løsningen for dette vil være å overtale middelklassen til å omfavne det sittende regimet. Grunnen til dette er forklart i seksjon 3.2, og går ut på at om man innfører et delvis demokrati som inkluderer middelklassen, så vil det være billigere enn å kjøpe støtte fra hele befolkningen. I originalmodellen er det kun foretrukket skatterate som er forskjellen på arbeider -og middelklassen, men her er det også mulig for myndighetene å bestikke middelklassen med en lønnspremium, som vi vil behandle som en direkte overføring. Direkte overføringer er også nevnt i modellen til Acemoglu og Robinson⁵³ og har den fordel at de er knyttet til den kostnaden man har ved beskatning. Dette er altså å foretrekke fra myndighetenes side, da de får mer valuta for pengene ved slike overføringer. Samtidig vil det være svært upopulært hos den delen av

---

⁵³ Acemoglu og Robinson, kapittel 4.

befolkningen som ikke mottar noen direkte overføringer. Dette er også muligens svaret på hvorfor de kinesiske myndighetene opererer med begge verktøyene. De utbetaler en lønnspremium til middelklassen for å effektivt oppnå billig støtte hos dem, samtidig som de omfordeler ressurser gjennom en skatterate som er satt slik at arbeiderklassen ikke skal bli for opprørte.

Eliten må altså tilby middelklassen en samlet inntekt som er høyere enn det som er tilfellet i (26). Som i originalmodellen er det en viss fare for at myndighetene skulle ombestemme seg og trekke tilbake enten skatteinntekter eller lønnspremiumen, og denne sjansen er fremdeles gitt ved $1-p$, der $0 < p < 1$.

Inntekten middelklassen vil ha for å støtte eliten og ikke bidra til en revolusjon vil dermed være:

$$y^m + p[\tau^m(\bar{y} - y^m) - C(\tau^m)\bar{y} + L] \quad (27)$$

Igjen blir spørsmålet om elitens løfte om redistribuering er nok til å forhindre revolusjon. Eliten foretrekker fortsatt delvis demokratisering foran full demokratisering ettersom det ikke er noe fristende alternativ å tilby enda høyere skatter og lønnspremium til hver eneste innbygger. Vi ser derfor bort fra alternativet om full demokratisering, og fokuserer kun på enten delvis demokratisering eller revolusjon. For å forhindre revolusjon må følgende være oppfylt:

$$V^m(N, \hat{\tau}) \geq V^m(N, \mu^S) \quad (28)$$

$$V^m(N, \hat{\tau} = \tau^m, L) \geq V^m(R, \mu^S)$$

Og det kan vi også anta at det er i dag. Tilfredsheten med myndighetene blant middelklassen tyder på at middelklassen ikke har noen umiddelbare planer om å sette i gang noen revolusjon, og det er sterke argumenter for at det er økonomiske motiver bak dette.

Det er også verdt å merke seg at:

$$V^m(DD) \geq V^M(D)$$

Siden det kun er i delvis demokratisering at middelklassen får velge den skatteraten de foretrekker og også motta lønnspremium. Det er altså tilsynelatende ikke lønnsomt for middelklassen å utvise solidaritet med arbeiderklassen.

Gitt utledningen over kan vi gjøre følgende påstander:

- Intuisjonen er den samme som i seksjon 3.2, og lønnspremium kan i teorien erstatte foretrukken skatterate. Dermed vil det ikke være noen overhengende revolusjonsfare så lenge lønnspremiuimen er høy nok til at middelklassen ikke tjener noe på en eventuell revolusjon.

4. Konklusjon

Denne oppgaven har hatt forsøkt å danne et bilde av om den økonomiske veksten i Kina vil føre til en demokratisering eller ikke.

Den første utfordringen var å stadfeste hvorvidt det eksisterende teori-rammeverket lot seg anvende på Kina. Mye av forskningen som har blitt gjort bygger på gammelt materiale, og i en raskt endrende verden er det ikke sikkert at dette lenger har relevans i dag. Kina er dessuten verdens mest folkerike land, og historisk sett en maktfaktor. Det er altså ikke et gjennomsnittlig land man har med å gjøre.

Med utgangspunkt i Seymour Lipsets *Political man* har jeg sammenlignet forholdene i Kina i dag med de forutsetningene Lipset mener må oppfylles for å demokratisere. Resultatet er ikke utvetydig, men heller mot at Kina allerede har oppfylt disse kravene. Likevel er ikke Kina i nærheten av å være et demokrati. Konklusjonen her er dermed at Lipsets teori ikke lar seg benytte på Kina i dag. Selv om Lipsets teori er mer enn 50 år gammel, er mye av den nyere forskningen på temaet basert på hans arbeid. Det betyr definitivt ikke at denne forskningen er gjort med et galt utgangspunkt, men det kan tyde på at også annen mer moderne demokratiseringsteori ikke lar seg benytte på Kina. Hvorvidt dette skyldes at Kina skiller seg for mye fra de landene Lipset i sin tid undersøkte, eller at verden rett og slett har forandret seg for mye siden den tid, har ikke denne oppgaven noe svar på.

Opgaven har i tillegg til dette sett på en mer tradisjonell samfunnsøkonomisk tilnærming til problemet. Med utgangspunkt i at alle borgere er nyttemaksimerende, har Daron Acemoglu og James Robinson laget en modell med en veldig teoretisk tilnærming. Modellen maler et bilde der innbyggerne selv kan påvirke styresettet, enten ved å inngå et kompromiss med gunstige skatterater, eller ved å starte en revolusjon. Denne har jeg knyttet sammen med lønnspremie i kinesisk statlig sektor beskrevet av Yikai Wang. Denne lønnspremie benyttes bevisst av regimet i Kina, og erstatter den foretrukne skatteraten Acemoglu og Robinson mener kan benyttes for å forhindre demokrati.

Dette er en teori som lett lar seg koble opp til dagens situasjon i Kina, og den har også noen følger. Gitt Barrington Moores anerkjente teori om middelklassens rolle i

demokratisering, vil det være tilstrekkelig for de kinesiske myndighetene å holde denne gruppen tilfreds. Acemoglu og Robinson argumenterer for at dette lar seg gjøre med økonomiske virkemidler, mens Yikai Wang viser at dette gjøres i Kina i dag gjennom en lønnspremium, og målinger viser at det virker.

En eventuell demokratisering av Kina virker altså ikke å være rett rundt hjørnet. Landet har gått gjennom en periode med eventyrlig økonomisk vekst, og middelklassen har blitt belønnet med sin del av kaka i bytte mot støtte til regimet. Men med ordtaket "Lojalitet er ikke til salgs" i bakhodet, kan man allikevel gjøre spådommer for fremtiden.

Den kinesiske middelklassen er tilfreds med myndighetene i dag, etter alt å dømme på grunn de økonomiske godene det fører med seg. Men så lenge den statlige lønnspremiumen finansieres av vedvarende økonomisk vekst i privat sektor, vil Kommunistpartiet være avhengig av fortsatt økonomisk vekst for å fortsette "bestikkelsen" av middelklassen.

Spørsmålet om demokratisering i Kina kan dermed bli langt mer aktuelt den dagen veksten en gang tar slutt.

5. Litteraturliste

Acemoglu, Daron og James Robinson. *Political origins of dictatorship and democracy*

Acemoglu, Daron, Simon Johnson og James Robinson. *INSTITUTIONS AS THE FUNDAMENTAL CAUSE OF LONG-RUN GROWTH*

Acemoglu, Daron, Simon Johnson, James A. Robinson, Pierre Yared. (2005): *INCOME AND DEMOCRACY*

Acemoglu, Daron, James Robinson, Naidu og Restrepo. (2015): *Democracy does cause growth*

Barro, Robert. (1996): *Democracy and growth. Journal of economic growth.*

Brandt, L. and Zhu, X. (2010). *Accounting for China's Growth.*

Center for systemic peace, <http://www.systemicpeace.org/inscrdata.html>

Chen, Jiu og Chunlong Lu. (2011): *The Middle Class' Attitudes toward Democratization in Later-Development Country: A Survey of Three Chinese Cities*

China Household Finance Survey 2015. <http://www.chfsdata.org/chfs.html>

CIA World Factbook. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook>

Dickson, Bruce J. (2003): *Red Capitalists in China.* Cambridge Univ. Press: Cambridge

Economist, The
<http://www.economist.com/node/940833>

Freedom House
<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2015#.V0WQ4L6ZtPY>

Friedman, Tom. "Our one party democracy". Hentet fra:
http://www.nytimes.com/2009/09/09/opinion/09friedman.html?_r=0

Ge, Suqin og Dennis Tao Yang. (2014): *Changes in China's wage structure.*

- Gilley, Bruce. (2004): *China's Democratic Future* (New York: Columbia)
- Huntington, Samuel. (1992): *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century* (University of Oklahoma: Norman)
- Lipset, Martin Seymour. (1960): *Political Man: The social bases of politics, kapittel 2*
- Lipset, Martin Seymour. (1998): *Democracy in Asia and Africa* (Washington D.C.: Congressional Quarterly Inc), 65.
- Melly, B. (2002): *Public-private Sector Wage Differentials in Germany: Evidence from Quantile Regression*. *Empirical Economics*, 30(2):1–26.
- Moore, Barrington. (1966): *Social Origins of Dictatorship and Democracy: Lord and Peasant in the Making of the Modern World* (Boston: Beacon Press)
- Pearson, Margaret M.(1997): *China's New Business Elite*. Berkeley: Univ. of California
- Pei, Minxin. (2006): *China's Trapped Transition: The Limits of Developmental Autocracy*. Cambridge: Harvard University Press
- Przeworski, Adam. (1996): *What Makes Democracies Endure?" Journal of Democracy*, 7
- Przeworski & Limongi. (1997): *Modernization: Theories & Facts. World Politics, Vol. 49, No. 2 , side 155-183*
- Robinson, James.(2006): *ECONOMIC DEVELOPMENT AND DEMOCRACY*
- Song, Zheng, Kjetil Storesletten og Fabrizio Zilibotti. (2011): *Growing like China*.
- The statistical yearbook 2012 og 2014.
<http://unstats.un.org/unsd/publications/statistical-yearbook/>
- Tsai, Kellee. (2007): *Capitalism without democracy: The private sector in contemporary China*.
- Verdensbanken,
https://www.google.no/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9_&met_y=ny_gdp_pcap_cd&idim=country:CHN:IND&hl=en&dl=en

Wang, Yikai. (2016) *Will China Escape the Middle Income Trap? A Politico-economic Theory of Growth and State Capitalism* - Hentet fra <http://yikaiwang.weebly.com/>

Xu, Xueyang, Z. Morley Mao, and J. Alex Halderman. *Internet Censorship in China: Where Does the Filtering Occur?*

Zhu, Xiadong. (2012): *Understanding China's Growth: Past, Present, and Future*

Zweig, David. (2002): *Democratic Values, Political Structures, and Alternative Politics in Greater China* (Washington D.C.: United States Institute of Peace)

Øgrim, Helge og Nilsen, Kjell Arild. (2015): *Kina vs Norge*